

III

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

2007. JÚLIUS 11–12-I, 437. PLENÁRIS ÜLÉS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a szellemi tulajdonjogok érvényesítését biztosító büntetőjogi intézkedésekről

COM(2005) 276 final – 2005/0127 (COD)

(2007/C 256/02)

2005. szeptember 21-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2007. június 4-én elfogadta véleményét. (Előadó: Daniel RETUREAU.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. július 11-12-én tartott, 437. plenáris ülésén (a július 12-i ülésnapon) 76 szavazattal 3 ellenében elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések

1.1 Az EGSZB továbbra is ügyel majd arra, hogy a 2004. évi irányelvet a jelenlegi módosított irányelvjavaslattal és az egyéb, vonatkozó kerethatározatokkal összehangoltan hajtsák végre, és törekedni fog arra, hogy megvizsgálja, hogyan alakul a hamisítás és annak – a Közösség határain túlnyúló – nemzetközi változatai elleni küzdelem hatékonysága.

1.2 A javasolt rendelkezések általános megközelítését támogatva az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy vegye fontolóra a jelen véleményben megfogalmazott észrevételeket, amelyek azt javasolják, hogy a fenti jelenségek visszaszorítására, valamint büntetőjogi és vámügyi együttműködésre irányuló erőfeszítések elsősorban a tömegesen hamisító vállalkozásokra, továbbá a bűnszervezetek által elkövetett hamisításokra összpontosuljanak vagy azokra az esetekre, ha a jogsértés az emberekre nézve egészségügyi vagy biztonsági kockázatot rejt magában.

1.3 Az EGSZB főként azt szeretné, ha az irányelv valamennyi ipari tulajdonra vonatkozó jogszabályt érintené, és így nem

zárná ki a találmányi szabadalmakat, amelyek e jogszabályok legfontosabb területét jelentik az európai ipar számára.

1.4 Az EGSZB a vizsgált irányelvjavaslatban bizonyos jogi fogalmak – mint a jogsértések „kereskedelmi nagyságrendje”, illetve „üzletszerűsége” – pontatlanságára hívja fel a figyelmet. Ez a pontatlanság ellentmond a büntetőjog alapelveinek, amelyek szerint egy vétségnek tényállásszerűnek, illetve pontosan és világosan meghatározottnak kell lennie. Az EGSZB szót emel továbbá a büntetések meghatározásának az irányelvjavaslat 2. cikkében előírt módjára, mivel véleménye szerint elegendő csupán egy büntetőjogi szankciókra vonatkozó, általános keretet felállítani, (amelynek mindössze a szabadságvesztés, illetve pénzbüntetés vagy bírság előírására kellene korlátozódnia); a konkrét büntetések kiszabásának a nemzeti joghatóságok kizárólagos hatáskörében kell maradnia.

2. Bevezetés

2.1 2005. november 23-i, MEMO/05/437 sz. – ugyanaznap kiadott közleményét összefoglaló – feljegyzésében az Európai Bizottság üdvözlö az Európai Bíróság azon ítéletét, amely elismeri a Közösség hatáskörét visszatartó erejű, arányos büntetőjogi intézkedések elfogadásában az EK-Szerződésben foglalt közösségi politikákra irányuló normák teljesítésének garantálása érdekében.

2.2 A közleményben az Európai Bizottság ismerteti értelmezését a 2005. szeptember 13-i ítélet kapcsán, amellyel a Bíróság megsemmisített egy, a környezet büntetőjogi védelmére vonatkozó kerethatározatot. Az Európai Bizottság szerint az Európai Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Közösség hatáskörrel rendelkezik a közösségi jog hatékonyságának biztosítását szolgáló büntetőjogi intézkedések meghozatalához. Az Európai Bizottság véleménye szerint az ítélet hatálya nagymértékben túlmutat a környezetvédelem területén, és a közösségi politikák összességére, valamint a Szerződés által elismert alapvető szabadságjogokra is vonatkozik. A büntetőjogi szankciók közösségi jogba való beillesztésének kellően igazolt szükségszerűségeen kell alapulnia, és tiszteletben kell tartania az Európai Unió büntetőjogi felépítésének általános koherenciáját.

2.3 A fenti, környezetvédelemre vonatkozó ítélet e kiterjesztő értelmezésével azonban nem értettek egyhangúlag egyet a tagállamok, és a jogelmélettel sincs összhangban. Sokan úgy vélik, hogy a bűncselekmények minősítésére és az annak megfelelő büntetőjogi szankciók nagyságrendjére lényegileg a szubszidiaritás elve vonatkozik, illetve, hogy ezek esetleges uniós harmonizációja a tagállamok közötti igazságügyi együttműködés EU-Szerződésben rögzített területéhez tartozik.

2.4 Megjegyzendő, hogy az Európai Parlament is igen nagymértékben osztja ezt az értelmezést; mivel a közösségi büntetőjogi hatáskörbe tartozó területek meghatározásához már nem csupán a tagállamok egyhangú tanácsi döntése szükséges, hanem egyútdöntési eljárásban elért minősített többség is. Az eljárásban részt vevő Európai Parlamentnek így bővülnek jogalkotói hatáskörei ⁽¹⁾.

2.5 Azonban a közösségi kompetenciák – írott szabályt nélkülöző döntésből eredő – számottevő bővüléséről van szó, és az intézmények értelmezései közötti eltérések kockázata többek között késleltetheti büntetőjogi rendelkezéseket tartalmazó jogszabályok elfogadását, vagy utólag korlátozhatja azok hatályát például új fellebbezések vagy kompromisszumok következtében; ezen irányelvjavaslat esetében nyitva marad a kérdés, hogy a találmányi szabadalmakra ki kell-e terjeszteni a büntetőjogi védelem körét, mivel a Parlament úgy véli, hogy csupán a közösségi eredetű jogra érvényes a Bíróság ítélete, míg az Európai Bizottság szerint az a szellemi tulajdonra vonatkozó közösségi és nemzeti jogra egyaránt irányadó.

3. Az Európai Bizottság javaslatai

3.1 A módosított irányelvjavaslat (COM(2006) 168 final) célja horizontális és harmonizált büntetőjogi keret létrehozása az ipari tulajdonnal, valamint az irodalmi és művészeti tulajdonnal összefüggő jogok, továbbá egyéb, hasonló immateriális tulajdonjogok (együttesen: „szellemi tulajdonjogok”) tiszteletben

tartásának biztosítására. A belső piacra vonatkozik, és bevezetését az e területen – a szubszidiaritás és az arányosság elveit tiszteletben tartva – végrehajtandó, európai szintű beavatkozás szükségessége indokolja. A javaslat jogi alapját az EK-Szerződés 95. cikke képezi.

3.2 Az irányelvjavaslat általános büntetőjogi keretet teremt, amely meghatározza a védett „szellemi tulajdonjogokat”, ezek megsértésének eseteit, illetve a maximális büntetőjogi szankciókat az európai anyagi jog és a nemzeti jogok, valamint az ez irányú nemzetközi megállapodások és különösen a TRIPS-egyezmény ⁽²⁾ által védett anyagi javak, szolgáltatások, szellemi és művészeti alkotások hamisításának büntetőjogi visszaszorítására irányuló intézkedések belső piaci harmonizációja céljából. (Ez utóbbi egyezményt 1994-ben kötötték a WTO keretein belül, és egyes védett jogok megsértésének büntetőjogi szankcióira ⁽³⁾ nézve tartalmaz rendelkezéseket.)

3.3 Egy 2004-ben elfogadott irányelv ⁽⁴⁾ már védelmi keretet alakított ki a kereskedelmi célú másolás, kalózkodás és hamisítás ellen; az irányelv 2. cikke által védett jogok részletes listáját nyilatkozatban adta közre az Európai Bizottság ⁽⁵⁾. Az ipari tulajdonjogokról (találmányi szabadalmak és kiegészítő tanúsítványok, használati igazolások, védjegyek, eredet-megjelölések, formatervezési mintaoltalmak és növényfajta-oltalmak), a szerzői jogról és a szomszédos jogokról, valamint az áramkörök topográfiáira és az adatbázisokra vonatkozó közösségi jog által létrehozott *sui generis* jogokról van szó. Ezek kizárólagos jogok, amelyek jogilag immateriális tulajdonjog részének tekintendők. E jogok egy része a közösségi vívmányokhoz tartozik, sőt, szervezett közösségi anyagi védelem tárgyát képezi (formatervezési minták, védjegyek és növényfajta-oltalmak) ⁽⁶⁾. Mások – mint például a szabadalom – kizárólag a nemzeti jog hatálya alá tartoznak az összes iparág által igényelt közösségi szabadalom megjelenéséig. Az immateriális jogok igen heterogén területéről van tehát szó, amelyeket a „szellemi tulajdonjogok” néven szentesítettek, és amelyek természete és jogi rendszere számottevően eltér egymástól.

3.4 A tagállamokra érvényesek a TRIPS-egyezmény által szabott kötelezettségek, amelyek megfelelő nemzeti szabályozás bevezetését írják elő a kereskedelmi célú hamisításra vonatkozó büntetőjogi eljárások és szankciók terén; a tagállamoknak ugyanakkor bizonyos értelmezési mozgásterük van, és ráadásul egyes államok még nem hoztak büntetőjogi visszaszorító intézkedéseket a területükön a szellemi tulajdonjogokat érintően elkövetett sérelmekkel arányosan (az EU tagállamait is beleértve). A 2004. évi irányelv jogorvoslatot tesz lehetővé az ilyen sérelmek áldozatai számára azáltal, hogy nyomozási, eljárási, lefoglalási ⁽⁷⁾ és kártérítési kötelezettségeket ró a tagállamokra az

⁽¹⁾ Az Egyesült Királyságra és Írországra vonatkozó *opt in*, valamint a Dániára vonatkozó mentesség többé nem lenne ellentétes a szabályozással, amint az történik a 3. pillérhez tartozó kezdeményezések esetében.

⁽²⁾ A szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló egyezmény.

⁽³⁾ TRIPS-egyezmény, 61. cikk.

⁽⁴⁾ 2004/48/EK irányelv a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről.

⁽⁵⁾ Az Európai Bizottság 2005/295/EK nyilatkozata a fent említett irányelv 2. cikkének értelmezéséről.

⁽⁶⁾ A közösségi szabadalom jelentős kivételével, amelynek kérdése továbbra is homályos (NdA).

⁽⁷⁾ A Tanács 2005/212/IB kerethatározata a bűncselekményből származó jövedelmek, vagyon és az elkövetéshez használt eszközök elkobzásáról (hamisítás, kalózkodás) (HL L 68., 2005.3.15.).

alkalmazandó jog harmonizációjának céljából, valamint – a hamisítás terén igen aktív – szervezett bűnözés elleni harc ⁽⁸⁾ érdekében. Az irányelv azonban csak a polgári, kereskedelmi és adminisztratív eljárásokra és szankciókra vonatkozik, és elsődleges célja a védett jogok azon birtokosainak okozott károk megtérítése, akik hamisítás miatt keresetet nyújtottak be. Néhány tagállam még nem építette bele joganyagába az irányelvet!

3.5 A „szellemi tulajdon” védelme szerepel az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájában, amelynek ünnepélyes nyilatkozatát 2000 decemberében fogadták el Nizzában. E jogot nemzetközi védelemben részesítik továbbá az ENSZ illetékes szakosított szervezeteinek (a Szellemi Tulajdon Világszervezetének Nemzetközi Irodája – WIPO, UNESCO) keretében, illetve regionális szinten kötött egyezmények (az 1973. évi Müncheni Egyezmény, amely megteremtette az Európai Szabadalmi Hivatalt, az EPO-t és a közösségi szabadalom fogalmát). Egyedül a TRIPS-egyezmény tartalmaz jelenleg minimális büntetőjogi rendelkezéseket. Az Európai Bizottság javaslatával némi közösségi harmonizációt kíván végrehajtani, kötelezve a tagállamokat arra, hogy belső jogukba büntetőjogi jogkövetkezményeket vezessenek be, közös fogalommeghatározásokat és típusszankciókat alkalmazva a jogsértésekre.

3.6 A módosított irányelvjavaslat célja tehát a szellemi tulajdonjogok megsértéséért kiszabható büntetések szintjének közelítése a börtönbüntetések, a pénzbírságok és az elkobzások vonatkozásában. Joghatósági szabályokat kíván rögzíteni egyrészt a nyomozás megkönnyítése érdekében, másrészt pedig abból a célból, hogy – amennyiben lehetséges – egyetlen tagállamba legyenek összefoghatók a büntetőeljárások, amikor a jogsértés több tagállamot is érint. Javasoljuk, hogy az áldozatokat vagy a képviselőiket vonják be e nyomozásokba.

3.7 A korábbi javaslatokhoz viszonyított fő változás a szellemi tulajdonjog megsértésével összefüggő vádemelések esetén alkalmazandó büntetőjogi szankciók (ezeket szintén meghatározza a tervezet) szintjének és jellegének rögzítésére irányul.

3.8 Az irányelv 3. cikkében tárgyalt jogsértésekért felelős természetes személyekre kiszabandó szabadságvesztés felső határának legalább 4 évnek kellene lennie, amennyiben szervezett bűnözés keretében cselekedtek, vagy ha e jogsértések mások egészségének és biztonságának veszélyeztetését vonják maguk után (2. cikk, 1. bekezdés).

3.9 Az irányelv 3. cikkében tárgyalt bűncselekményekért felelős természetes vagy jogi személyeknek hatékony, arányos és visszatartó büntetésekkel sújthatóknak kellene lenniük, amely büntetéseknek büntetőjogi vagy nem büntetőjogi jellegű pénzbírságokban kellene testet ölteniük maximálisan legalább 100 000 euró összegben (a súlyos esetekben 300 000 euró összegben – lásd a 2. cikk 1. bekezdését, a súlyosabb büntetések sérelme nélkül haláletet vagy rokkantság veszélye esetén).

3.10 A nemzeti jognak elő kellene írnia a hamisított termékek, valamint a bűncselekményből származó vagyon és az elkövetéshez használt eszközök elkobzását legalább a súlyos esetekben (szervezett bűnözés, mások egészségének és biztonságának veszélyeztetése) (3. cikk).

3.11 A módosított javaslat lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a korábban meghatározott szinteket meghaladják.

3.12 Az eredeti tervezetet kísérő tanácsi kerethatározat-tervezet visszavonása alapján az Európai Bizottság horizontális megközelítést szándékozik alkalmazni a 2005.12.23-án elfogadott büntetőjogi eljárások keretében, amelyek célja a jogsegély nyújtása, továbbá a büntetések szintjének hasonló szintre emelése az egyes országokban annak érdekében, hogy a Eurojust hatékonyan működhessen ⁽⁹⁾.

3.13 A nyomozásokat és a büntetőeljárásokat a tagállamoknak kell kezdeményezniük; azoknak nem szabad csupán az áldozatok panasztételétől függeniük.

4. Az EGSZB általános megjegyzései

4.1 Az EGSZB megállapítja, hogy a „szellemi tulajdonjog” homályos fogalmát egyre általánosabban használják, és ezáltal jól elkülönülő jogi fogalmakat, különféle védelmi és felhasználási módokat kevernek össze; a terminust azonban szentesítette az európai és a nemzetközi jog. Az érintett immateriális jogok mindegyikének jellege, tartama és hatálya igen jelentősen eltér, valamennyi külön jogrendhez tartozik, eltérő területi hatállyal és sajátos nyilvántartási vagy védelmi intézményekkel bír, ráadásul e jogok megsértésének értelmezése országonként eltérhet és egyes esetekben gyorsan változik.

4.2 A gyógyszerek összetételének elemzése (az eredmény felhasználása vagy közzététele nélkül is), az interoperabilitást célzó, szoftverekre vagy elektronikai alkatrészekre vonatkozó „reverse engineering”, vagy pedig olyan törvényes jogok gyakorlása, mint például a saját másolathoz való jog, egy (általában meglehetősen gyenge) védőrendelkezés megkerülésével több tagállamban is hamisításnak vagy törvénytelen másolásnak minősülhet, ahol a büntetések ráadásul igen nagyok lehetnek még akkor is, ha semmilyen kereskedelmi szándék vagy bűnszervezet nem kapcsolódik ahhoz.

4.2.1 Az EGSZB már állást foglalt ⁽¹⁰⁾ az európai gazdaságot sújtó kereskedelmi hamisítás különböző formáival, valamint az ipari tulajdon és a szerzői jog sérelmére elkövetett, az európai gazdaságnak jelentős károkat okozó, különböző vétségekkel szembeni, közösségi szinten összehangolt küzdelem mellett. A nagy volumenű hamisítás gyakran bűnszervezetek vagy szervezett bandák tevékenységének eredménye, és veszélyeztetheti az emberek egészségét, biztonságát vagy életét. Az ilyen eseteket a büntetőszankciók meghatározásakor súlyosbító körülményként kell figyelembe venni. Az irányelvjavaslatnak bármilyen súlyosbító körülmény felmerülése esetére meg kell őriznie a büntetés szigorításának elvét.

⁽⁸⁾ Tanácsi kerethatározat-tervezet a szervezett bűnözés elleni harcról. A hamisítás a terrorista hálózatok finanszírozásában is szerepet játszik; és a hamisításból származó jövedelmekkel kapcsolatos pénzmosás is bűncselekmény, amely ellen erélyel kell fellépni.

⁽⁹⁾ COM(2005) 696 final.

⁽¹⁰⁾ Lásd az EGSZB Henri Malosse által jegyzett véleményét (HL C 221., 2001.8.7.).

4.2.2 Az EGSZB – a 2004-es irányelvről alkotott véleményével összhangban – egyetért azzal, hogy a tervezett harmonizáció csak a kereskedelmi léptékű szabálysértéseket érinti, tehát azokat, amelyek jelentős hatással lehetnek az egységes piacra. Persze jobban meg kellene határozni ezt a „kereskedelmi” jelleget, például annak rögzítésével, hogy a hamisított termékek vagy szolgáltatások célja a jelentős gazdasági kár okozására alkalmas nagybani árusítás, vagy azt kimondva, hogy a termékek vagy szolgáltatások az eladott mennyiségtől függetlenül veszélyesek a személyekre nézve, vagy hogy e vétségek elkövetői mindenképpen abból a célból cselekszenek, hogy azokból illegális anyagi hasznot húzzanak. Büntetőjogi szankciók alkalmazására a közrend nyilvánvaló sérelme esetén kerülhet sor, és ez a sérelem mértéke és súlyossága tekintetében eltérő lehet. A szabálysértés és a büntetés léptékének arányban kell állnia az okozott sérelemmel, de felmerülhet a kérdés, hogy a büntetőjog szerves részét képező arányossági elvvel összhangban áll-e a „szellemi tulajdon jogi kereskedelmi léptékű megsértése” és annak „súlyos megsértése” közötti különbségtétel, illetve a javasolt vétségi büntetések szigorja. Az internetes fájlcseré és reprodukálás (vagy zenei „remix”), a műtárgyak vagy szellemi művek családi vagy privát körben, illetve tanulmányok vagy tapasztalatszerzés céljából történő bemutatása implicit módon kizárásra kerül a javasolt jogszabály hatálya alól: hasznos lenne ezt explicitté tenni.

4.2.3 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a hamisítás által érintett immateriális jogok nem tekinthetők abszolút jogoknak. Minden itt érintett jognak megvannak a sajátosságai, és azok mindegyike elvileg kizárólagosságot, illetve eltérő időre és földrajzi kiterjedésre szóló, ideiglenes felhasználási monopóliumot nyújt, tehát időben korlátozott oltalmi intézkedést jelent (szemben a szabadalmi jog esetében a találmányok közzétételével, illetve a szerzői jog esetében egy mű létrehozásával). Azonban a licencek hasznélvezői és a szellemi termékek, szolgáltatások vagy művek jogos vagy jóhiszemű felhasználói is rendelkeznek jogokkal, amelyek bizonyos licencek esetén nagyon is kiterjedtek lehetnek⁽¹¹⁾. Márpedig több nemzeti jog jelenlegi állapotában inkohereenciákat tartalmaz, és gyakran egyoldalúan előtérbe helyezi a producerek, forgalmazók és az ipar jogait a fogyasztók jogaival szemben. Az a számos országban megjelenő törekvés, hogy a nemzeti jog keretében súlyos büntetőszankciókat vezessenek be, a jelek szerint szintén ezzel az egyoldalú szemlélettel terhes. Addig a paradox helyzetig jutunk, hogy az irányelvjavaslatban a kereskedelmi léptékű szabálysértésre kiszabható maximális büntetés esetleg azonosnak vagy akár kevésbé súlyosnak bizonyul, mint az egyéni szabálysértésre meghatározott büntetés!

4.2.4 Az EGSZB kíváncsian tartaná, ha az Európai Bizottság kezdeményezésére – például a vonatkozó nemzeti joganyagoknak az átültetést követő elmélyült, összehasonlító elemzése révén – a nemzeti büntetőjog terén a valódi harmonizáció előkészítéseket *tabula rasát* lehetne csinálni, különösen a szerzői jog és a szomszédos jogok tekintetében, ahol néha a szankciók és a büntetések léptékének aránytalanná válásához vezető egymásra lícitálás folyik a büntetőjogi következmények meghatározásában, amire nincs valódi szükség, hiszen a művek terjesztésének kereskedelmi modelljei nagyarányú fejlődésen mennek keresztül – rövid időn belül a DRM (másolásvédelem) megszüntetését tervezik –, és nemegyszer az adathordozók

adójából a jogtulajdonosokat bőségesen kárpótolják a kalózmások okozta kárért.

4.3 Részletes megjegyzések

4.3.1 Az EGSZB szeretné, ha világosabban meghatároznák a szellemi tulajdonjoggal kapcsolatos termékek és szolgáltatások hamisításával és másolásával összefüggő jogsértések esetében a felbujtás vétkének jellegét. A bűncselekmény annak elkövetője vagy annak büntársai részéről szándékosságot feltételez: a TRIPS-megállapodás „szándékos hamisítás”-ról beszél, és az irányelv is szándékos cselekedetet említ. A jogsértés tárgyi elemet is tartalmaz, ami a vétség elkövetése vagy legalább annak kísérlete, amely az elkövetés megkezdésének tekinthető: a két elemnek össze kell adódnia, tehát a pusztán szándék nem elégséges a jogsértés megállapításához (hacsak gondolatrendőrséget nem állítunk fel). Am egy vétség elkövetésére való felbujtásról általában csak akkor beszélhetünk, ha a „felbujtó” kifejezetten az adott vétség elkövetéséhez (általában illegális) eszközöket bocsát az elkövető rendelkezésére. Márpedig az EGSZB számára a mindennap használatos anyagok, szoftverek vagy internet-hozzáférés pusztán rendelkezésre bocsátása nem tekinthető bűnpártolásnak vagy „felbujtásnak” (amely általánosságban csak nagyon korlátozott esetekben létezik a büntetőjogban, ezenkívül nehezen bizonyítható) akkor sem, ha ezeket az eszközöket hamisítók használják fel. A közösségi jogban elégséges kellene, hogy legyen a bűnpártolás fogalma, mivel a társtetteség kérdését az egyes nemzeti jogrendszerek részletesen szabályozzák. Ellenkező esetben a szándékosság hiányában is sor kerülhetne vádemelésekre, ami számos forgalmazó és szolgáltató számára komoly jogbizonytalanságot eredményezne.

4.3.2 A hamisítás vétké az ideiglenes monopólium által védett művek, ipari minták, eljárások vagy találmányok jogtalan reprodukálása. Ennél a fogalommeghatározásnál kellene maradni, annak a kalózkodásra való kiterjesztése nélkül (mely utóbbi fogalom tartalma általában az informatikai rendszerekbe, család révén történő betörés, amelynek célja – általában illegális tevékenység elkövetésének szándékával – a rendszer irányításának átvétele, az adatlopás vagy a sávhasználat. A kalózkodás különbözik a szó szoros értelmében vett hamisítástól, és a jogsértések esetében szigorú értelmezésre van szükség. Az informatikai rendszerekbe történő engedély nélküli betörés, az adat- vagy sávlopás, a magánélet sérelmére elkövetett cselekmények természetesen megfelelő vádemelés tárgyát kell, hogy képezzék, de nem tartoznak közvetlenül a hamisítás kategóriájába. Az informatikai kalózkodás visszaszorítását sajátos eszközökkel kell kezelni, még akkor is, ha számos, politikai nyilatkozatban pontatlanul használják a fogalmakat, összekeverve azokat, és így bizonyos fokú zavart okozva. Az informatikai kalózkodást terrorista célokra is használják, így arra különös figyelmet kell fordítani, és e téren megfelelő nemzetközi együttműködés kialakítására van szükség.

4.3.3 Az indokolásban szereplő „szervezett bűnözés”, illetve bűnszervezet fogalmát ki kellene egészíteni a „szervezett banda” fogalmával, amely bizonyos országok büntetőjogában már létezik mint súlyosbító körülmény. A kereskedelmi hamisítás szervezett banda vagy bűnszervezet keretében történő elkövetése súlyosbító körülménynek kellene, hogy minősüljön, súlyosabb büntetési tételeket és bírságokat vonna maga után.

⁽¹¹⁾ „Creative Commons Licence”, „General Public Licence”, „BSD”, a BBC szabad audiovizuális licence stb.

4.3.4 Az Európai Bizottság jelzi, hogy a tagállamoknak lehetősége van szigorúbb büntetési tételek bevezetésére, illetve más cselekmények szankcionálására. Ez arra való ösztönzésként értelmezhető, hogy a tagállamok tegyenek büntethetővé kereskedelmi céllal nem rendelkező cselekményeket, vagy akár terjeszték ki a hamisítás vétkét olyan tényállásokra, amelyek a szó szoros értelmében nem jelentik valamely termék, eljárás vagy mű reprodukálását vagy másolását.

4.3.5 Az EGSZB számára megkérdőjelezhetőnek tűnik a közösségi jogban és néhány ország jogrendszerében a DRM-eket⁽¹²⁾ (általában gyenge és nem rejtjelezett másoláskereső rendszerek, hardverek vagy szoftverek) megkerülni vagy megszüntetni képes másolószoftvereknek a DRM-rendszerek hamisításával való azonosítása, miközben amit így „hamisításnak” minősítenek, az valójában nem az eredeti másolata vagy reprodukciója. Ráadásul a DRM-rendszerek nem sztenderdizáltak, hanem adathordozó- vagy gyártófüggőek, a fájlformátumok védettek lehetnek, ami gátolja az interoperabilitást, vagy célja a piaci verseny csorbítása a versenytársak kizárásával. A másolásra alkalmas eszközök azzal a céllal történő létrehozását és használatát, hogy a szoftverlicenc tulajdonában lévő fogyasztó vagy vállalkozás a jogait gyakorolja (magánmásolat, biztonsági mentés, különböző sztenderd berendezéseken történő használat érdekében), mint olyat nem kellene büntetni, csak akkor, ha fennáll a kereskedelmi léptékű vétség objektív és szubjektív tényállása.

4.3.6 Az EGSZB a büntetőjogi fellépésnek az áldozat részéről történő polgári vagy büntetőjogi feljelentéstől való függetlenségének elvét támogatja. Például olyan esetekben, amikor bűnszervezetek tevékenységéről van szó, az áldozatok esetleg tartózkodnak a jogaik védelmét szolgáló eljárás megindításától. Ezenkívül a kereskedelmi hamisítás, különösen ha azt a szervezett bűnözés, vagy akár a terrorizmus körébe sorolható bandák vagy szervezetek követik el, hátrányosan érinti a gazdaságot és a társadalom jólétét, így az azzal szembeni fellépés az állam felelőssége.

Kelt Brüsszelben, 2007. július 12-én.

4.3.7 Az EGSZB reméli, hogy a tagállamok közötti hathatós együttműködés lehetővé teszi majd a nemzetközi hamisítóhálózatokkal szembeni hatékony fellépést, különösen azok esetében, amelyek a szervezett bűnözéshez és a pénzmosáshoz kötődnek. Felhívja azonban a figyelmet, hogy számos ilyen hálózat harmadik országokból működik, ezért a fellépést ki kell terjesztetni az Unió határain kívülre, felhasználva a nemzetközi jog kínálta eszközöket.

4.3.8 Ami a közösségi szintet illeti, az EGSZB úgy véli, hogy közös rendőri vizsgálócsoportokra lenne szükség, amelyek a határőrszervekkel, valamint a hamisítások áldozataival vagy azok megbízott szakértőivel is együttműködnének. Üdvözlí az áldozatoknak a vizsgálati eljárásba történő bevonását, de azt javasolja, hogy szerepüket a hatóságok tájékoztatására korlátozzák. Túlzás lenne, ha egy kereskedelmi léptékű hamisításra vonatkozó vádat követően egy vállalkozás például részt vehetne a versenytársánál folytatott ellenőrzésben és zár alá vételben, miközben azt megilleti az ártatlanság védelme egészen addig, amíg annak ellenkezője végleges jogi bizonyítást nem nyer. Az EGSZB elkerülendőnek tartja az önbíráskodás hibájába esést, illetve azt, hogy közhatalommal fel nem ruházott személyek a helyzettel visszaélve beavatkozzanak a büntetőeljárásokba.

4.3.9 Végezetül az EGSZB-t aggasztja az a tendencia, hogy az internethálózatokat egyre inkább kereskedelmi célra használják, és hogy erre a tevékenységi ágra ki kívánják terjesztetni a TRIPS-megállapodásban rögzített büntetőszankciókat az interneten (amely nyilvános és az általános közjót szolgáló, szabad eszköz) megjelenő szellemi tulajdon védelméről szóló WIPO-szerződések alkalmazásával, ahogy ez világosan kiderül az Egyesült Államok Kereskedelmi Minisztériumának 2006. évi jelentéséből (*Special 301 and Super 301 Report*)⁽¹³⁾.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹²⁾ *Digital Rights Management* (a digitális jogok érvényesítése, a másolásvédelemre használt eufemizmus).

⁽¹³⁾ 2006 SPECIAL 301 REPORT USA.